

Projektname

Dubbelspår Dingersjö-Kubikenborg

Dokumenttyp

PM

Ärendenummer

TRV 2023/66694, TÄHS 2024-000008

Skapad av

A. Dahlin

Godkänt datum

2025-02-28

Rev datum**Godkänt av**

P. Törnkvist

Filnamn

149753-01A-025-1004

Version

—

Dokumenttitel

Naturvärdesinventering Övre Stockvik

Granskningsstatus/Syfte: För granskning**Handlingstyp:****Ändringslogg**

Version	Datum	Ändring	Godkänt av

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
1 Bakgrund och syfte	3
2 Inventeringsområde	3
2.1 Geografisk avgränsning	3
2.2 Områdesbeskrivning	5
3 Metodik	7
3.1 Naturvärdesinventering	7
3.2 Värdearter	8
3.3 Generellt biotopskydd	9
3.4 Särskilt skyddsvärda träd	9
3.5 Osäkerhetsfaktorer	9
4 Dokumenterade naturvärden	9
4.1 Dokumenterade naturvärden	9
4.1.1 Svartjärnsbäcken	9
4.2 Dokumenterade arter	9
5 Resultat	10
5.1 Naturvärdesbiotoper	11
5.2 Värdearter	13
5.3 Generellt biotopskydd	15
5.4 Särskilt skyddsvärda träd	15
5.5 Invasiva arter	15
6 Rekommendationer	15
Referenser	16

Sammanfattning

AFRY har på uppdrag av Trafikverket och Sundsvalls Kommun utfört en naturvärdesinventering (NVI) på fältnivå enligt svensk standard (SIS, Swedish Standards Institute, 2023a). Detta i syfte att bedöma områdets ekologiska värde och identifiera naturvärden, som är viktiga för den biologiska mångfalden, som kan beröras av det planerade uppförandet av anläggandet av ett industriområde.

Inventeringsområdet omfattar ett område beläget väster om Stockvik, Sundsvalls kommun, i Västernorrlands län. Projektområdets totala area är ca 27 hektar.

Inom inventeringsområdet har 4 naturvärdesbiotoper identifierats. Tre naturvärdesbiotoper är klassade med naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde) och ett naturvärdesobjekt har klassats med naturvärdesklass 4 (visst naturvärde).

Tio värdearter har dokumenterats under fältinventeringen. Inga invasiva arter påträffades inom inventeringsområdet.

1 Bakgrund och syfte

Sundsvalls kommun planerar att anlägga ett nytt industri- och verksamhetsområde i Övre Stockvik. Innan arbetet påbörjas krävs en naturvärdesinventering av den mark som ska tas i anspråk.

Samtidigt planerar Trafikverket för anläggande av nytt dubbelspår på Ostkustbanan delen Dingersjö-Kubikenborg och Kubikenborg- Sundsvall C samt ombyggnationen av Sundsvall C. I samband med entreprenadarbetet för Ostkustbanan kommer stora mängder överskottsmassor uppkomma. Då det nya industri- och verksamhetsområdet ligger i närheten av aktuell del av Ostkustbanan har Sundsvalls kommun och Trafikverket kommit fram till en lösning som innebär att massor från ombyggnationen av Ostkustbanan kan användas för att iordningställa industri- och verksamhetsområdet i Övre Stockvik.

AFRY har på uppdrag av Trafikverket och Sundsvalls kommun genomfört en naturvärdesinventering (NVI) på fältnivå. Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) (SIS, Swedish Standards Institute, 2023a).

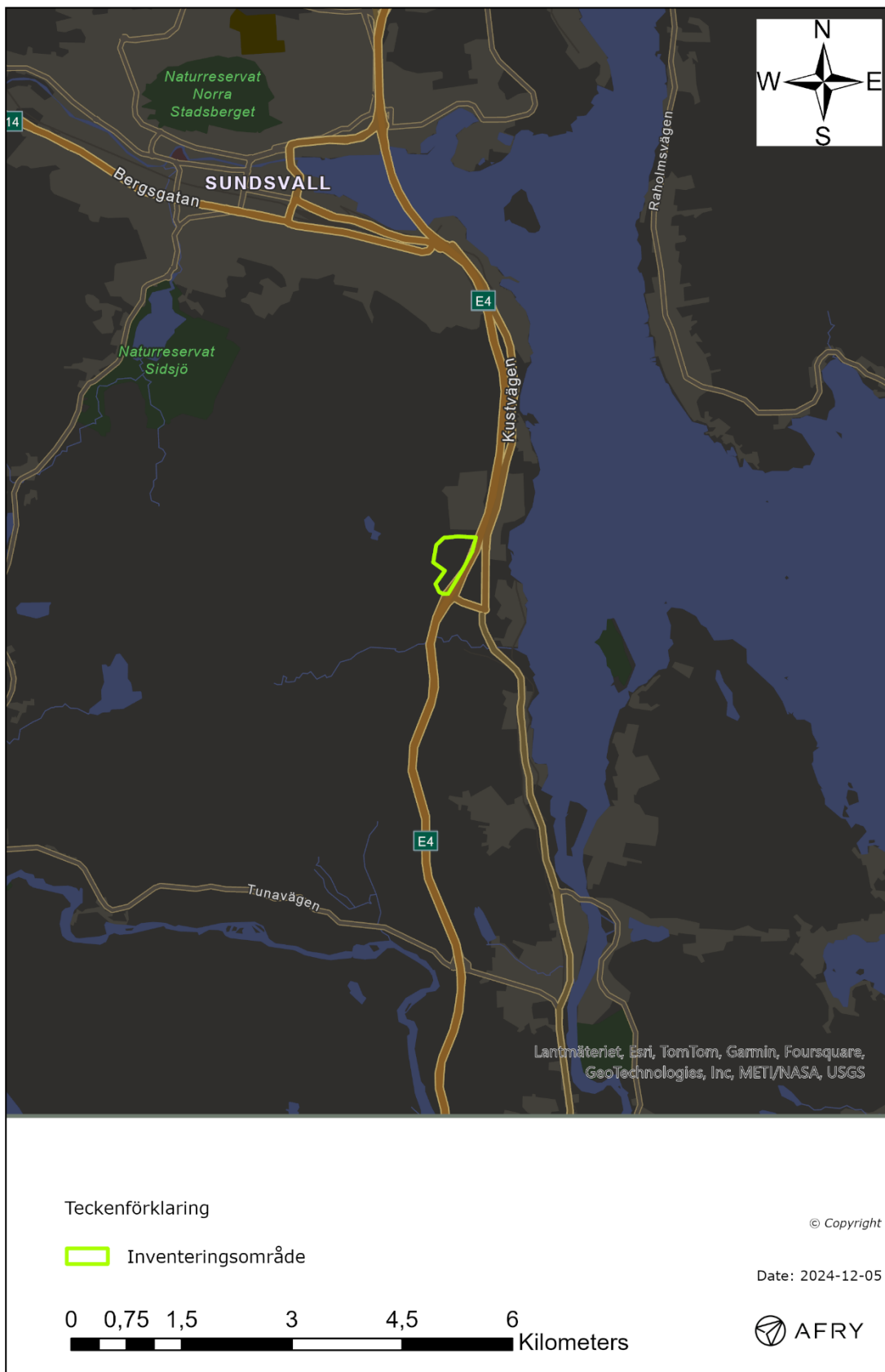
Syftet med naturvärdesinventeringen är att identifiera, avgränsa och värdera värdefulla naturmiljöer och naturvårdsarter samt identifiera områden som innefattas av det generella biotopskyddet i inventeringsområdet.

Resultatet av naturvärdesinventeringen har sammanställts i föreliggande rapport och kommer att utgöra underlag för behov av naturhänsyn, skyddsåtgärder och justeringar i den fortsatta planeringen av planerad exploatering.

2 Inventeringsområde

2.1 Geografisk avgränsning

Inventeringsområdet utgörs av en yta på cirka 27 hektar i Övre Stockvik, Sundsvalls kommun, Västernorrlands län. Området består av skogsbruksmark och skogliga impediment i form av myrmark och hållmark. (Figur 1). Den geografiska avgränsningen för inventeringen är den samma som detaljplanegränsen.

Figur 1. Lokaliseringskarta

2.2 Områdesbeskrivning

Inventeringsområdet ligger i Övre Stockvik, söder om Sundsvalls stad i Sundsvalls kommun, Västernorrlands län. Området avgränsas i väster av ett ställverk, i öster av väg E4 samt och i norr av ett bostadsområde.

Det inventerade området består av skogsmark samt skogliga impediment i form av hållmarker. Genom området rinner ett mindre vattendrag, Svartjärnsbäcken.

Figur 2. Karta över inventeringsområdet

3 Metodik

3.1 Naturvärdesinventering

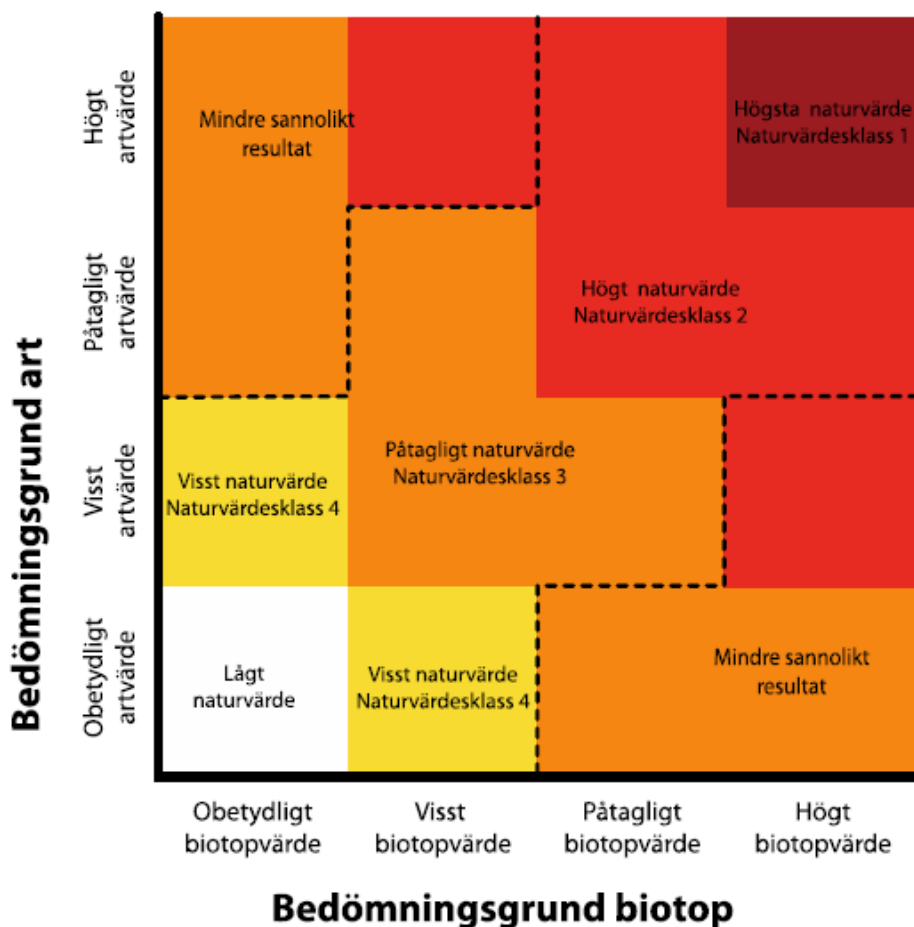
Syftet med naturvärdesinventering i fält är att identifiera och bedöma det aktuella områdets naturvärden och betydelse för biologisk mångfald, enligt definitionen för Svensk Standard för naturvärdesinventering (SIS, Swedish Standards Institute, 2023a) och Teknisk Rapport (SIS, Swedish Standards Institute, 2023b).

Inventering genomfördes med detaljeringsgrad medel. Det innebär att minsta obligatoriska karteringsenhet är en yta av 0,1 ha. Tillägg till inventeringen var naturvärdesklass 4. Inventeringen innehåller också identifiering av särskilt skyddsvärda träd, områden som omfattas av det generella biotopskyddet och invasiva arter. Inventeringen föregicks inte av en NVI på förstudienivå, området har innan inventering i fält genomsökts via databaser för att i förhand lokalisera områden med naturvärden.

Fältinventeringen utfördes den under fyra dagar i början av september 2024 i syfte att identifiera, avgränsa och klassa naturvärdesbiotop (ett avgränsat geografiskt område med naturvärde som är av positiv betydelse för biologisk mångfald) samt eftersöka och koordinatsätta generella biotopskydd. Naturvärdsarter och invasiva arter som påträffades under inventeringen noterades och koordinatsattes, SWEREF 99 TM.

Naturvärdesbiotoper bedöms enligt en fyrgradig skala (klass 1–4) baserat på bedömningsgrunderna art och biotop (Figur 3).

ESRIS kartbaserade applikation FieldMaps för ArcGIS användes i fält för att kunna följa inventeringsområdet samt avgränsa och koordinatsätta naturvärden som identifierats i fält.

Figur 3. Klassificeringar av ett naturvärdesobjekt vid naturvärdesbedömningen.
Källa: SS 199000:2014.

3.2 Värdearter

Värdearter är ett samlingsbegrepp för arter som är skyddsvärda, signalerar ett område med höga naturvärden eller är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Samtliga värdearter som observerades under inventeringen koordinatsattes och rapporterades till Artportalen. Nedan beskrivs ett urval av olika typer av värdearter.

Rödlistade arter är arter som riskerar att dö ut i Sverige inom en viss framtid. Dessa klassas till nära hotad (*NT*), sårbar (*VU*), starkt hotad (*EN*), akut hotad (*CR*) eller nationellt utdöd (*RE*), där *NT* är den lägsta klassningen (SLU Artdatabanken, 2020).

Signalarter (*S*) är arter som med sin närvaro indikerar att ett område har höga naturvärden i skog. Frekvens och kombination av signalarter kan dessutom förstärka eller ge ytterligare information om områdets naturvärdeskvalitet (Nitare, 2019; Skogsstyrelsen, 2014).

Fridlysta arter (*F*) är skyddade enligt 4–9 §§ artskyddsförordningen (2007:845) och det finns olika starka skyddsföreskrifter för arterna. Alla vilda fåglar är skyddade enligt Artskyddsförordningen. I NVI avses dock bara de fågelarter som markerats med B i bilaga till förordningen, rödlistade arter och sådana arter som uppvisar en negativ trend.

Typiska arter (*T*) är arter som indikerar gynnsam bevarandestatus för olika Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket, 2023).

3.3 Generellt biotopskydd

Naturvärdesinventeringen utfördes med inventering av generellt biotopskydd, där områden som omfattas av det generella biotopskyddet enligt miljöbalken 7 kap 11 § och förordningen (1998:1252) om områdesskydd, identifieras, beskrivs och kartläggs.

Generellt biotopskydd är en skyddsform som används för små mark- och vattenområden som är värdefulla och viktiga för flera olika organismer. Skyddet innebär att områden med generellt biotopskydd inte får tas bort eller skadas (Naturvårdsverket, 2012).

Bioperna som omfattas av generellt biotopskydd i hela Sverige är: *småvatten och våtmark i jordbruksmark, odlingsröse i jordbruksmark, stenvägg i jordbruksmark, källa med omgivande våtmark i jordbruksmark, åkerholme, allé och pilevall*. Med jordbruksmark avses här mark som används som åker-, ängs- eller betesmark eller mark som är i träda.

3.4 Särskilt skyddsvärda träd

Naturvärdesinventeringen utfördes med inventering av särskilt skyddsvärda träd. Särskilt skyddsvärda träd är träd som har en stamdiameter över 100 cm, hålträd med en stamdiameter över 40 cm eller är mycket gamla träd (Naturvårdsverket, 2021). Dessa träd omfattas av miljöbalkens skydd (12 kap. 6 §) och inför en åtgärd på ett särskilt skyddsvärt träd ska en anmälan för samråd lämnas in till Länsstyrelsen.

3.5 Osäkerhetsfaktorer

Inventering genomfördes under årstid när de flesta kärlväxter blommat ut samt fåglar och insekter är mindre aktiva. Osäkerhet finns i bekräftande avart bland kärlväxter.

Det inventerade området består av skogsmark samt skogliga impediment i form av hållmarker.

4 Dokumenterade naturvärden

4.1 Dokumenterade naturvärden

Fältbesöket föregicks inte av en inledande identifiering av dokumenterade naturvärden i en NVI på förstudenivå. Området har studerats via databaser för att hitta tidigare identifierade naturvärden.

4.1.1 Svartjärnsbäcken

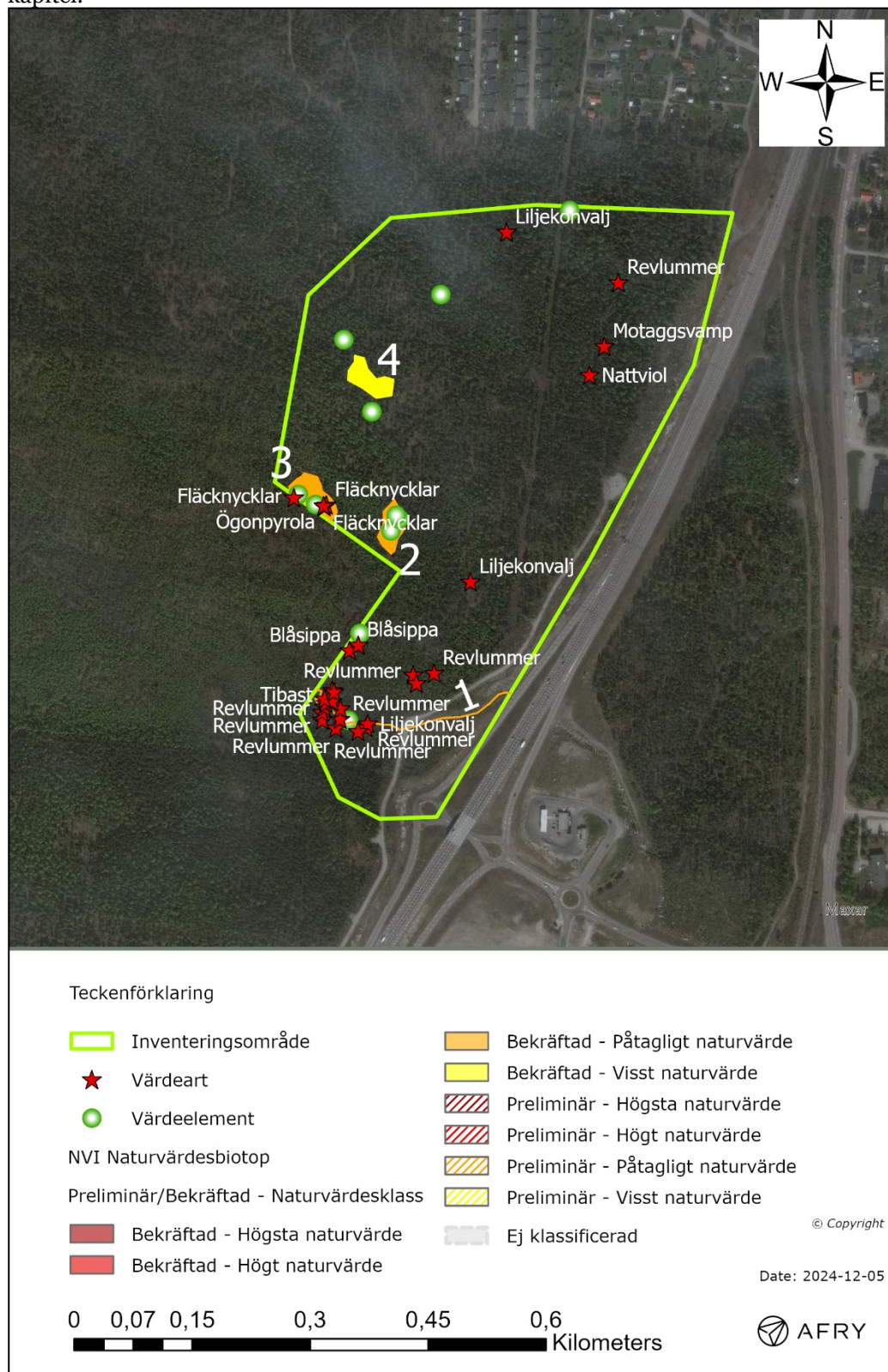
Nedströms i Svartjärnsbäcken har en e-DNAprovtagning utförts inom ramen för Trafikverkets projekt Dingersjö - Kubikenborg. Provet var inriktat på arter av groddjur. En art av groddjur, vanlig groda, konstaterades i provtagningen.

4.2 Dokumenterade arter

Inga naturvårdsarter är rapporterade, till artportalen, inom inventeringsområdet sedan tidigare.

5 Resultat

Resultatet från naturvärdesinventeringen presenteras i Figur 4 nedan och med objektbeskrivningar i följande kapitel.

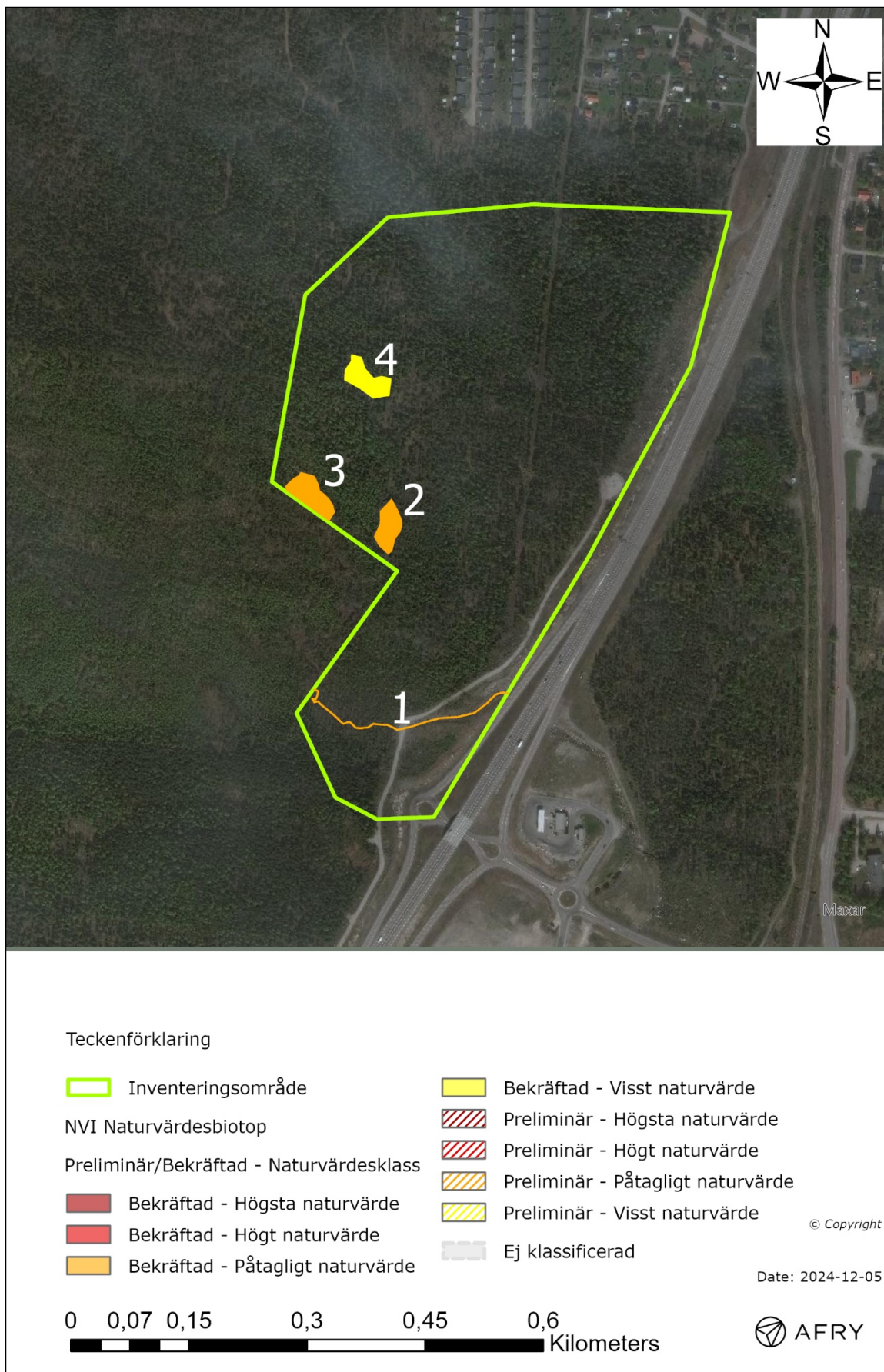
Figur 4. Karta över resultat

5.1 Naturvärdesbiotoper

Inom inventeringsområdet har fyra naturvärdesbiotoper identifierats. Tre naturvärdesbiotoper har bedömts ha naturvärdeklass 3, påtagligt naturvärde och en naturvärdesbiotop har bedömts ha naturvärdeklass 4, visst naturvärde. Naturvärdesbiotoperna presenteras i korthet i tabell 1 nedan, på figur 4 och 5 samt med en längre beskrivning i Bilaga 1.

Tabell 1. Beskrivning över naturvärdesbiotoperna

Objektsnr.	NV-klass	Typ	Beskrivning
1	3, Påtagligt naturvärde	Vattendrag	Skogsbäck, Svartjärnsbäcken
2	3, Påtagligt naturvärde	Skog och träd	Hällmarker med äldre tallar med brandljud och goda substrat för olika arter av lavar och svampar.
3	3, Påtagligt naturvärde	Myr	Mindre myr med orkidéer, äldre träd och död ved.
4	4, Visst naturvärde	Skog och träd	Hällmark med äldre tallar och död ved.

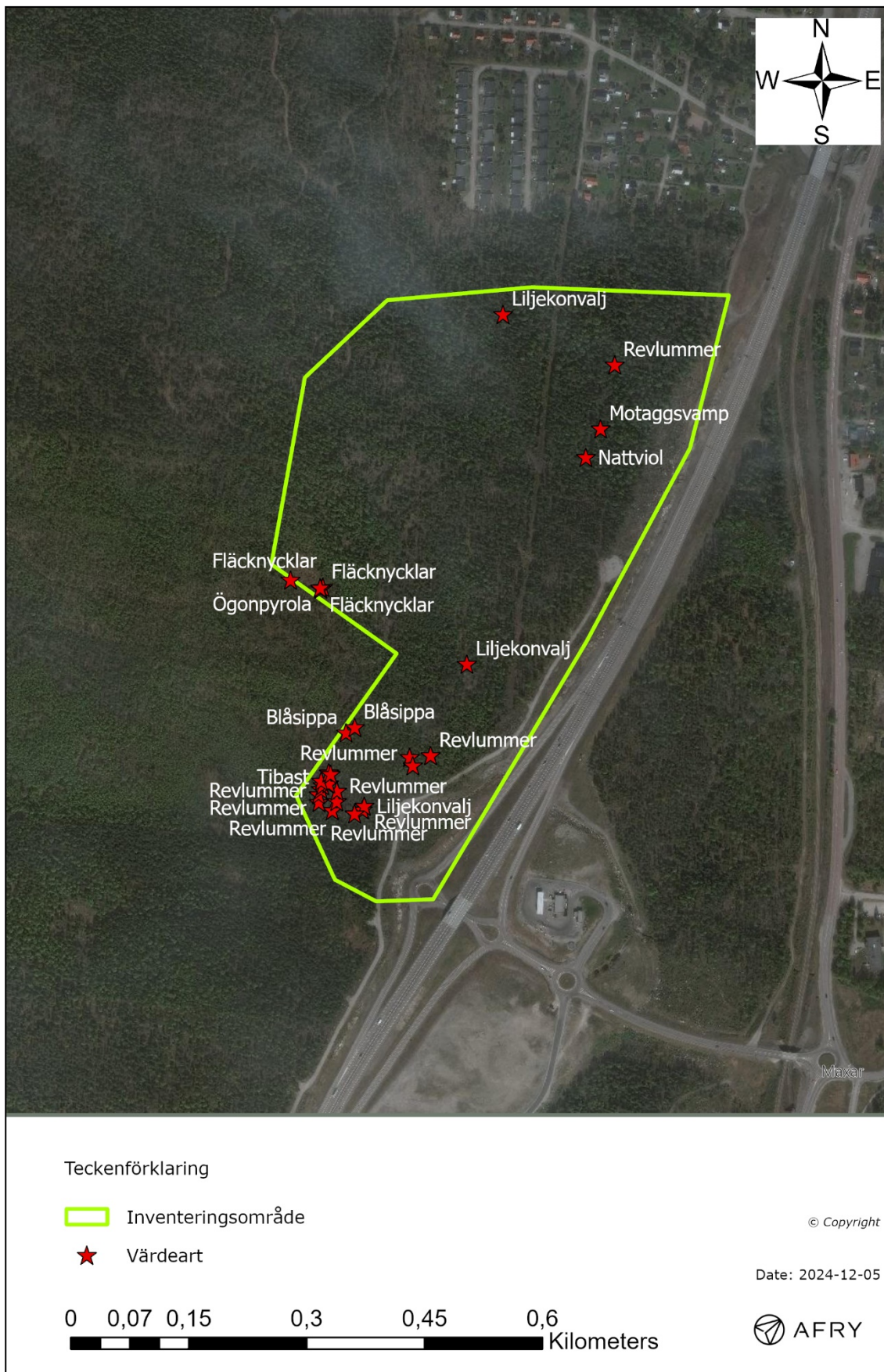
Figur 5. Karta över naturvärdesbiotoper

5.2 Värdearter

Under fältinventeringen inom inventeringsområdet har totalt tio värdearter observerats. Arterna består av åtta kärleväxter, en svamp och en fågel som presenteras i tabell 2 samt deras lokalisering i figur 4 och 6.

Tabell 2. Värdearter observerade i inventeringsområdet.

Artnamn	Artgrupp	Typ av värdeart	Rödlista
Revlummer	Kärleväxt	Fridlyst art	LC, Livskraftig
Dvärglumner	Kärleväxt	<i>Typisk art</i> i fuktängar, aapamyrar, kalkgränsmarker, slåtterängar i låglandet, lövängar, rikkärr.	LC, Livskraftig
Fläcknyckel	Kärleväxt	<i>Fridlyst art</i> <i>Typisk art</i> i alpin region	LC, Livskraftig
Nattviol	Kärleväxt	<i>Fridlyst art</i> <i>Typiskt art</i> i fukthedar, enbuskmarker, stagg-gräsmarker, silikatgräsmarker, slåtterängar i låglandet och lövängar	LC, Livskraftig
Tibast	Kärleväxt	<i>Typisk art</i> i näringsrik granskog.	LC, Livskraftig
Ögonpyrola	Kärleväxt	<i>Typisk art</i> i trädklädd betesmark och taiga.	LC, Livskraftig
Liljekonvallj	Kärleväxt	<i>Typisk art</i> i näringsfattig ekskog.	LC, Livskraftig
Blåsippa	Kärleväxt	<i>Typisk art</i> i näringsrik granskog, karsthällmarker och nordlig ädellövskog.	LC, Livskraftig
Motaggsvamp	Svamp	<i>Typisk art</i> i taiga	NT, Nära hotad
Spillkråka	Fågel	<i>Fridlyst art</i> <i>Typisk art</i> i taiga och skogsbevuxen myr. <i>Fågeldirektivet (bilaga 1)</i> <i>Bernkonventionen</i> <i>Prioriterad art i skogsvårdslagen</i>	NT, Nära hotad

Figur 6. Karta över lokalisering av värdearter.

5.3 Generellt biotopskydd

Inom inventeringsområdet har inga objekt som omfattas av det generella biotopskyddet identifierats.

5.4 Särskilt skyddsvärda träd

Under inventeringen i fält identifierades inga särskilt skyddsvärda träd.

5.5 Invasiva arter

Under fältinventeringen påträffades inga invasiva arter.

6 Rekommendationer

Påverkan bör i största möjliga mån undvikas i naturvärdesbiotoper med naturvärdeklass 3. Om intrång görs i berörda områden ska kompensationsåtgärder tas fram.

Vid exploatering krävs en utredning av det generella strandskyddet.

Om påverkan på fridlysta kärlväxter, orkidéer och revlumner, sker bör en artskyddsutredning av dessa göras för att bedöma bevarandestatus och om eventuell dispens från artskyddsförordningen krävs.

Referenser

- AFRY. (2023). *Fågelinventering på förstudienivå för solpark Forsby*.
- AFRY. (2023). *Fågelinventering på förstudienivå för solpark Värnanäs*.
- ESRI. (u.å.). *World Imagery*. Esri, Maxar, Earthstar Geographics, and the GIS User Community.
- Jordbruksverket. (2017). *Ängs- och betesmarksinventeringen*. Jordbruksverket.
- Länsstyrelsen i Kalmar län. (2005). *Skötselplan för Fröstorp naturreservat*. Länsstyrelsen i Kalmar län.
- Naturvårdsverket. (1997). *Ängs- och hagmarker i Sverige*. Naturvårdsverket.
- Naturvårdsverket. (2012). *Biotopskyddsområden. Vägledning om tillämpningen av 7 kapitlet 11 § miljöbalken*. Naturvårdsverket.
- Naturvårdsverket. (2015). *Processbeskrivning bildande av naturreservat, dipenser och tillstånd*. Naturvårdsverket.
- Naturvårdsverket. (den 09 02 2023). *Natura 2000 i Sverige*. Hämtat från <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/skyddad-natur/natura-2000-i-sverige/>
- Nitare, J. (2019). *Skyddsvärd skog – Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning*. Skogsstyrelsens förlag.
- SIS Swedish Standards Institute. (2014a). *Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI). Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. – Svensk Standard SS 199000:2014*. SIS Swedish Standards Institute.
- SIS Swedish Standards Institute. (2014b). *Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI). Komplement till SS 199000. – Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014*. SIS Swedish Standards Institute.
- Skogsstyrelsen. (2014). *Handbok för inventering av nyckelbiotoper*. Skogsstyrelsen.
- SLU Artdatabanken. (2020). *Rödlistade arter i Sverige 2020*. SLU Artdatabanken.

Bilaga 1. Naturvärdesbiotoper

Naturvärdesbiotop nr: 1

Naturtyp: Småvatten

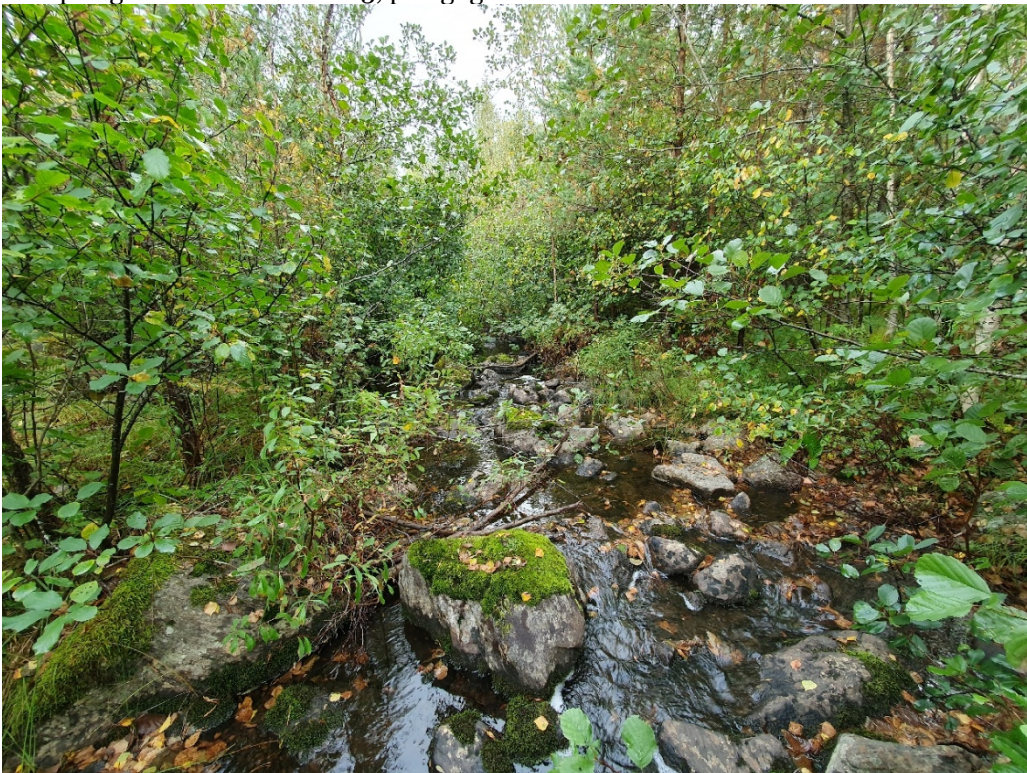
Skydd: Innefattas eventuellt av generella strandskyddet

Beskrivning: Mindre naturligt vattendrag i blandskog. Varierande bredd på 1-2 meter, djup på ca 20-40 cm, stenig botten. Vattendraget är väl beskuggat av lövträd. Groddjur har inventerats nedströms med hjälp av e-DNA, vanlig groda identifierad.

Biotopvärden: Vattendrag kan nyttjas av faunan i området. Biotopen har flera biotopkvaliteter såsom kvillområde, svåzoner och påtaglig naturlighet finns vilket är av betydelse för den biologiska mångfalden. Biotopen bedöms därmed ha ett påtagligt biotopvärde.

Artvärden: Under inventering i fält noterades tre värdearter i biotopens svåmområde, liljekonvalj, tibast och revlumner. Vid tidigare inventering har vanlig groda påträffats nedströms inventeringsområdet. Biotopen bedöms ha ett visst artvärde.

Motivering till naturvärdesklass: Biotopen bildar en långsgående korridor i landskapet och har med sin tillgång till vatten och skyddade läge potential att hysa en mångfald av arter varpå objektet bedöms ha ett påtagligt biotopvärde. Inom naturvärdesobjektet har tre värdearter påträffats. Detta ger ett visst artvärde. Biotopen ges naturvärdesklass 3, påtagligt naturvärde.

Naturvärdesbiotop nr: 2

Naturtyp: Skog och träd

Skydd: -

Beskrivning: Hällmarksområde med äldre träd av tall. Brandljud går att finna på många av träden och området har även en större andel död ved i olika nedbrytningsstadier än omkringliggande skog. Här återfinns även keloved vilket är en äldre torkad hård ved som är substrat för flera rödlistade arter.

Biotopvärden: Inom hällmarksområdet finns äldre träd, äldre träd med brandljud samt död ved i olika nedbrytningsstadier. Här återfinns därmed goda biotopvärden för många arter av lavar och svampar. Biotopen bedöms ha ett påtagligt biotopvärde.

Artvärden: Under inventering i fält noterades inga värdearter i biotopen, området bedöms dock ha goda förutsättningar för arter av lavar och svampar vilka ej har kunnat inventeras så sent på säsongen. Biotopen bedöms ha ett visst artvärde.

Motivering till naturvärdesklass: Biotopen har en högre andel biotopvärden än omkringliggande områden och har potential att hysa en mångfald av arter varpå biotopen bedöms ha ett påtagligt biotopvärde. Inom naturvärdesobjektet har inga värdearter påträffats. Detta ger ett obefintligt artvärde. Biotopen ges naturvärdesklass 3, påtagligt naturvärde.

Naturvärdesbiotop nr: 3

Naturtyp: Myr

Skydd: Innefattas eventuellt av det generella strandskyddet

Beskrivning: Myr med småvatten omgivet av blandbarrskog längs inventeringsområdets västra kant. Myrmarken har öppna höljor och står i direkt kontakt med Svartjärnsbäcken. Inom biotopen förekommer en påtaglig mängd död liggandes och stående ved. Inom biotopen finns spår av älg och bedöms ha goda förutsättningar för spillkråka som konstaterats på annan plats inom inventeringsområdet.

Biotopvärden: Inom området finns äldre träd samt död ved i olika nedbrytningsstadier. Myren är en förlängning av Svartjärnsbäcken och ger kontinuitet i såväl längsträckning som i plan.

Artvärden: Under inventering i fält noterades två värdearter i objektet, en orkidéart och revlumner. Objektet bedöms ha ett visst artvärde.

Motivering till naturvärdesklass: Biotopen bildar en buffert mot vattendraget samt en hydrologisk koppling till omkringliggande skog. Detta ger ett visst biotopvärde. Inom naturvärdesbiotopen har två värdearterarter påträffats. Området har även potential att hysa en större mångfald av arter än omkringliggande skog varpå objektet bedöms ha ett visst artvärde. Biotopen ges naturvärdesklass 3, påtagligt naturvärde.

Naturvärdesobjekt nr: 4

Naturtyp: Skog och träd

Skydd: -

Beskrivning: Hällmarksområde med äldre träd av tall.

Biotopvärden: Öppen vattenspegel som kan nyttjas av groddjur och fåglar. Objektet bedöms ha ett påtagligt biotopvärde då flera biotopkvalitéer finns som är av betydelse för den biologiska mångfalden.

Artvärden: Under inventering i fält noterades inga värdearter inom biotopen men det finns goda förutsättningar för flera lavar och mossor.

Motivering till naturvärdesklass: Objektet bildar en refug i landskapet och har potential att hysa en högre mångfald av arter än omkringliggande skog varpå objektet bedöms ha ett visst biotopvärde. Inom naturvärdesobjektet har inga värdearter påträffats. Detta ger ett obefintligt artvärde. Objektet ges naturvärdesklass 4, visst naturvärde.

